

Pot skozi življenje je Josef Dobiáš, upokojeni profesor Karlove univerze za zgodovino starega veka, dopolnil 20. januarja 1972 v Pragi, in vsej razumnosti in logiki nakljub zadal s tem bol v duši vsem, ki so ga osebno poznali.

Srečal sem se z njim šele v njegovi starosti. Težko pa bi si bilo predstavljati, da bi imel v svoji mladosti kaj dosti drugačne duševne lastnosti. Vseh 15 let, kar sva si dopisovala ali se ob redkih srečanjih razgovarjala, je bil blag, skromen, vselej voljan pomagati, gotovo tudi v življenju sočloveku, predvsem pa v strokovnem svetu. Prijatelj je imel mnogo, ker je vsakogar očarala njegova prijetna dobrot, predvsem pa, ker so cenili njegovo pronicljivo studioznost in ta je bila dobro znana tudi tistim, ki ga osebno nikdar niso srečali. V pogovoru z menoj, Jugoslovanom, je rad obujal spomine na bivanje v predvojni — še idilični — Dalmaciji, se ves razživel ob toplih besedah o našem morju in si želel peljati ženo in sodelavko Boženo še enkrat poslušat melodiozno valovanje morja in gledat galeba, ki leti v večnost plavih nebes.

Optamus cuncti sit tibi terra levis

Josef Dobiáš se je rodil 26. septembra 1888 v mestecu Pelhřimov, ki ga je vse življenje otroško ljubil in do najmanjših podrobnosti poznal njegovo zgodovino, ki jo je tudi vse življenje pisal. Tu je končal gimnazijo. Filozofsko fakulteto je dovršil v Pragi, kjer je 1911. doktoriral, 1920. se je habilitiral in postal 1924. izredni, 1929. redni profesor zgodovine starega veka in tej vedi posvetil vse svoje življenje. Njegovo uspešno delo ga je privedlo v članstvo Češke akademije znanosti in umetnosti, v kateri je bil leta 1952 imenovan za akademika. Njegova dela — mejniki so sledeča.

Syrský prokonsulát M. Calpurnia Bibula v letech 51-50 př. Kr. (Praha 1923).

Dějiny římské provincie syrské, I: Do oddělení Judaie od Syrie (Praha 1924).

Studie k Appianově knize Illyrské (Praha 1929).

Všeobecný dějepis pro vyšší třídy škol středních (Praha 1932).

Il limes Romano nelle terre della Repubblica Cecoslovaca ed i tentativi di portare le frontiere dell' Impero sui monti Sudeti e Carpati (Istituto di studi romani, Quaderni dell'Impero, II 8, Roma 1938).

Dějepisectví starověké (Praha 1948).

Dějiny československého území před vystoupením Slovanů (Praha 1964).

Poleg vzgojnega dela se je torej — kot je tudi iz magistrálnih del razvidno — nekaj časa posvečal studiju Bližnjega vzhoda (knjiga o sirski zgodovini ima še vedno svoje visoko mesto, žal je zaradi jezikovnih težav vse premalo poznana), in se pozneje orientiral na Balkan, ki se mu je posvečal do konca. Jasno, da je bil pri tem navezan močno tudi na jugoslovansko literaturo, na jugoslovanske kolege in na to deželo samo, katere gozdovi pokrivajo nekdanji Ilirik, tako usoden za zgodovino Rima, tako usodepoln za srednji vek Evrope.

Njegove studije k Appijanovi knjigi o Ilirih ohranjajo vso ceno še nadalje, kot se prepiča lahko vsakdo, ki pogleda v najnovejše strokovno pisanje. Zadnja od naštetih knjig pa je stalna spremljevalka vsakogar, ki proučuje Bal-



kan, kajti njemu je v prvi vrsti posvečena, saj je umljivo, da ni mogoče pisati zgodovine češko-slovenskega prostora v starem veku brez poznavanja Ilirika v najširšem smislu besede.

Važno se mi zdi evidentirati tudi vrsto njegovih analitičnih prispevkov, mimo katerih pogosto ne moremo, če se poglobljeno lotevamo problematike iz tega geografskega kroga, predvsem v zgodnji antiki, kot se je pietetno spomnil tudi Sir Ronald Syme v predgovoru k svoji zbirki studij, *Danubian Papers* (1971), nanašajočih se na Ilirik. Mimo drugih, ki si jih je potrebno poiskati v ustreznih bibliografijah, naj omenim tiste, ki so tudi za nas pomembni.

- Expediatio Germanica secunda et tertia, *Mélanges Václav Novotný* (1929) 13—36.
- Ke stykum zadunajských Germánu s říší římskou, *Pekařův sborník* I (1930) 6—20.
- K chronologii t. řeč. válek Markomanských, *Mélanges J. V. Šimák* (1930) 21—38.
- Le monnayage de l'empereur Marc-Aurèle et les bas-reliefs historiques contemporains, *Revue numismatique*⁴ 35 (1932) 127—172.
- The expedition of M. Vinicius, cos 19 B. C., *Eunomia* 1 (1939) 47—81.
- Noch einmal zum Elogium von Tusculum (ILS 8965), *Eunomia*, *Ephemeridis Listy filologické supplementum* I 1 (1957) 8—10.
- Nový nápis ze Zany (*Diana Veteranorum*) a římský nápis na skále trenčinské (CIL III 13439 = ILS 9122), *Listy filologické* 80 (1957) 179—196.
- La seconda spedizione germanica degli imperatori Marco e Commodo alla luce delle iscrizioni, *Atti del terzo Congresso internazionale di epigrafia greca e latina* (1959) 3—14.
- King Maroboduus as a politician, *Klio* 37 (1959) 155—166.
- Zwei missverständene Quellen zur Geschichte der Donausweben, *Historica* 3 (1961) 35—55.
- Les problèmes chronologiques de la colonne de Marc Aurèle à Rome, *Charisteria Francisco Novotný oblata* (Brno 1962) 161—174.
- Rom und die Völker jenseits der mittleren Donau, *Corolla memoriae Erich Swoboda dedicata* (Graz-Köln 1966) 115—125.

Dobiáš je torej z nami, nas spremlja in nam pomaga pri študiju, le v Pragi ni več milega prijatelja. Prišel je čas, da se možko poslovimo od njega in se veselimo, ker je za znanost, za domovino, za nas opravil toliko dela.

J. Šašel